

SOFİA MİZƏYEVA
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
Azərbaycan Dillər Universiteti
mirzeyevasofiya@gmail.com

İNFORMATİKA ANLAYIŞLARININ TƏYİNİ VƏ DİLDƏ İFADƏSİ

Xülasə

Məqalədə Azərbaycan dilində informatika terminologiyasının formalaşması və inkişafından bəhs olunur. Terminoloji vahidlərin dilçilikdə yaranması, inkişafı, bölgüsü və qruplaşması haqqında müxtəlif tədqiqatçıların əsaslı fikirlərinə istinad olunur. Həmçinin informatika terminologiyasının ümumi nəzəri məsələləri, başqa dil vahidlərindən fərqi, leksik-qrammatikquruluşu haqqındamaraqlı təhlil aparılmışdır. İnformatika əlaqədar olduğu bilik sahələrindən anlayış-terminlər almaqla öz əhatə dairəsini genişləndirmişdir. Məsələn: patentşünaslıq (ixtiraçılıq fəaliyyətinin nəzəri, metodiki və təcrübi əsaslarını, texniki, hüquqi və iqtisadi təşkili öyrənən bilik sahəsi); *bibliografyaşünaslıq* (bibliografik informasiyanın quruluşunu və xassələrini, onun yaradılması və istifadəsi proseslərinin qanunauyğunluqlarını öyrənən ictimai elm); *kitabşünaslıq* (çap əsərlərini, onların yaradılması, yayılması və istifadəsi proseslərini, həmçinin göstərilən prosesləri icra edən mədəniyyət və xalq təsərrüfatı sahələrini öyrənən yaxın və sıx əlaqələnmiş nisbi müstəqil elm sahəsi); *texnotronika* (istehsal proseslərinin və texnologiyalarının avtomatlaşdırılmasında, həmçinin insanın bilavasitə iştirakı olmadan texnologiyaların tənzim ediməsində EHM-lərdən istifadəni öyrənən texniki elm).

Beləliklə, Azərbaycan dilinin terminoloji leksikasının ən layını informatikaya aid olan termin, termin birləşmələr və ixtisaslar təşkil edir. Bu cür terminlərin formalaşmasına elmi əsası və qanunauyğunluğu vardır.

Açar sözlər: informatika, alqoritm, baza, termin

Bəllidir ki, nominativ vahid sayılan termin, hər şeydən öncə, müxtəlif anlayışın, predmet və hadisənin adıdır. Bu adın mövcudluğu üçün birinci şərt kimi anlayışın, hadisənin, predmetin və s. adı zəruridir. Anlayış təyin olunandan sonra ona ad verilir.

S.Sadiqovanın fikrinə görə, elmlərin inkişafının əsası anlayışların təyin olunmasıdır. Anlayışın formalaşması prosesində onun dəqiq təyin olunması əsas cəhətlərdən biridir. Çünki termin anlayışın daşıyıcısıdır [6, 24].

Anlayışla termin arasında üzvi bağlılıq olduğu kimi, informatikanın çoxsahəli şəbəkəsini əhatə edən anlayışlarla onun dildə ifadəsinə çevrilmiş terminoloji vahidləri arasında sıx bir münasibət mövcuddur.

Əvvəlcə, informatikanın müxtəlif sahələrini əhatə edən anlayışlar üzərində dayanaq. İnformatika mütəxəssisləri müəyyənləşdirmişlər ki, bu elmdə proqramlaşdırma sistemləri və dilləri anlayışı birinci yerdə dayanır. Ona görə də həmin anlayış və onu ifadə edən leksik-terminoloji tərkib 40% təşkil edir [2, 4]. Proqramlaşdırmanın əsas anlayışlarını əhatə edən terminoloji vahidlər: proqram, proqram bloku, proqram elementi, proqramın seqmentləşdirilməsi, proqramın adı, proqramın müəllifləşdirilməsi, proqramın təkmilləşdirilməsi, proqramlar generatoru, proqramlaşdırma, proqramlaşdırma dili, proqramlaşdırma sistemi, proqramlaşdırılmış dərslik, proqramlaşdırılmış nəşr və s.

Proqramlaşdırmanın ümumi məsələlərinə elektron hesablama maşınları (EHM) və alqoritmlər nəzəriyyəsinin elementləri daxil olduğu üçün terminoloji vahidlər də ümumən həmin problemlərlə əlaqədar yaradılmışdır.

EHM-in strukturu və onun işlənmə prinsipləri bir sıra anlayış-terminləri özündə əks etdirir. Buraya EHM-in əsas qurğuları və həmin qurğuların adları daxildir: *kompüter*, *prosessor*, yaddaş qurğusu (yaddaş), daxiletmə və xaricətmə qurğuları, idarəetmə qurğusu, hesab-məntiqi qurğu, daimi yaddaş, əməli yaddaş, fərdi kompüter, klaviş (düyməcik), çap qurğusu (printer), başciq (matris), matris printer, şüa borusu (monitor), display, sistem bloku, klaviatura, *kommunikasiya*, *kursor* və s.

EHM-in proqram təminatının xarakteristikasını verən terminoloji vahidlər: EHM-in aparat hissələri, proqram təminatı, hesablama sistemi, xüsusi (tətbiqi) təminat, sistem təminatı, xüsusi proqram təminatı, sistem proqram təminatı, proqramlaşma sistemləri, əməliyyat sistemi, maşın dili, formal proqramlaşdırma, alqoritmik dil, yüksək səviyyəli dil, dilin qrammatikası, dilin sintaksisi, dilin semantikasi, translyator (tərcüməçi), kompilyasiya, interpretasiya, interpretator, proqramın sazlanması və s.

Proqramlaşdırma dillərinin xarakteristikasını verən terminoloji vahidlər: proqramlaşdırmanın avtomatlaşdırılmasını (yəni kompüterlərlə istifadəçilərin ünsiyyətinin yüngülləşdirilməsini) təmin edən əsas vasitə proqramlaşdırma dilləridir. Hazırda yüzlərlə proqramlaşdırma dilləri mövcuddur. Bu çoxsaylı proqramlaşdırma dilləri müxtəlif quruluşlu terminoloji vahidlərlə ifadə olunur: *maşından asılı dillər*, *maşından asılı olmayan dillər*, maşın dili, maşinyönlü dillər, avtokad, makrodil, makroəm, prosedur dillər, problem dillər, universal dillər, Fortran, Alqol, bol, Proloq, Simula, Beyzik və s.

Alqoritmlər nəzəriyyəsi ilə bağlı anlayışları ifadə edən terminoloji vahidlər: alqoritm anlayışı hesablama maşınlarından əvvəllər yaranmışdır. Bu anlayış insanın fəaliyyətilə bilavasitə bağlıdır. Yüzlilliklər boyu insanlar intuitiv şəkildə bu anlayışın imkanlarından istifadə ediblər. İnformatikaya dair izahlı lüğətdə oxuyuruq: alqoritm (alqorifm). Müəyyən işin və məsələnin həlli üçün proseslərin, əməliyyatların ardıcıl icra edilməsi; riyazi, texniki, iqtisadi, sosial və s. alqoritmlər vardır; «Alqoritm» termini IX əsrdə yaşamış və «Hesabi traktat əsərində onluq say sistemi ilə hesablama qaydalarını işləmiş məşhur özbək alimi Məhəmməd ibn-Musa əl-Xarəzminin latınca adını ifadə edir [8, 13].

Bu anlayışla əlaqədar terminoloji vahidlər alqoritmlərin xassələri (diskretlik, alqoritmün mümkünlüyü, alqoritmün kütləvililiyi, alqoritmün nəticəlililiyi və s.); *alqoritmlərin təsvir edilməsi üsulları* (alqoritmü təsvir etmək, təbii dildə sözlərlə təsvir, qrafik təsvir, müəyyən alqoritmik dildə təsvir, qrafik-sxemlər, qraf-sxemlər, blok-sxemlər, maşın alqoritmü, proqram və s.); *alqoritmün növləri* (xətti alqoritmlər, budaqlanan alqoritmlər, dövri alqoritmlər, sadə budaqlanma, mürəkkəb budaqlanma, hesabi dövr, sayğac, indeksli dəyişənlərdən istifadə edilən dövr, iterasiya dövrü, təkrar (çoxqat) dövrlərdən ibarət alqoritm və s.) ilə əlaqədardır.

Beyzik dili ilə bağlı anlayışların terminoloji vahidlərlə ifadəsi. Hazırda Beyzik dünyada ən geniş yayılmış proqramlaşdırma dillərindən biridir. Beyzik (Basic) dilinin adı ingilis dilində Beginners all-purpose symbolic instruction code (yeni başlayanlar üçün çoxməqsədli təminat dili) ibarəsinin (frazasının) abreviaturasıdır. Bu dil 1965-ci ildə General Electric firmasının sifarişi ilə Dartmut kollecinin (ABŞ) əməkdaşları Con Kemeni və Tomos Kurts tərəfindən tədris proqramlaşdırma dili kimi işlənilib hazırlanmışdır [7, 63].

Qeyd edilən anlayışı bildirən terminoloji vahidlər Beyzik proqramlaşdırma dilinin əsas anlayışları və konstruksiyaları, Beyzik dilinin meydana gəlməsi və dilin əsas xarakteristikası və s. aiddir. Məs.: *print* (çap etmək), *input* (daxil etmək), *rem* (qeyd, izahat), *ulduzcuq*, şərtsiz keçid operatoru, operatorlar, *əmr*, *run* (icra etmə), nömrə, sətirin nömrəsi, Beyzik dilinin əlifbası, liter, xüsusi liter, dilin qrammatik strukturu, simvol, identifikator, konstantlar, söz, ifadə, cümlələr (operatorlar) və s.

İlkin verilənlər anlayışı ilə bağlı terminoloji vahidlər: Belə termin və terminoloji birləşmələr ilkin verilənlərin növ və tiplərinə, ifadələrə, operatorların təsnifatına, dövrlərin təşkilinə, funksiyalar və alt proqramlara, əmərlərə və s. aiddir: sabitlər, dəyişənlər, cədvəllər (massivlər), ədədi sabitlər, həqiqi sabitlər, mətn sabitləri, ifadələr, hesab ifadəsi, mətn ifadəsi, münasibət ifadəsi, məntiq ifadəsi, operatorlar, şərh operatoru, mənsub etmə operatorları, idarəetmə operatorları, şərti keçid operatoru, daxiletmə və çap operatorları, massivlər, dövrlərin təşkili və s.

İnformasiyanın sistemlərinə, xassələrinə, növlərinə, quruluşuna aid terminoloji vahidlər: İnformasiya təbiət və cəmiyyət hadisələrinin və texniki qurğularda baş verən proseslərin mahiyyətinin, məzmununun müəyyən maddi daşıyıcılarda (səs, dalğa, enerji, mətni və qrafik sənədlər, maşın informasiya daşıyıcıları və s.) təzahür formasıdır; informasiya insanlar, insan və avtomat, avtomat və avtomat arasında məlumat mübadiləsidir; bitki və heyvanat aləmində siqnal mübadiləsidir; hüceyrədən digər hüceyrəyə, orqanizmdən digər orqanizmə bioloji əlamətlərin verilməsi prosesidir [8, 70-71].

Azərbaycan dilində informasiyanın göstərilən əlamətləri ilə bağlı aşağıdakı termin və terminoloji ifadələr meydana gəlmişdir: *informasiya artımı*, informasiya axını, informasiya axtarışı, informasiya axtarışı dili, informasiya axtarışı kütləsi, informasiya axtarışı sistemi, informasiya axtarışı tezaurusu,

informasiya bazası, informasiya verilişi, informasiya verilişi kanalları, informasiya daşıyıcısı, informasiya dili, informasiya itkiləri, informasiya kommunikasiyası, informasiya günü, informasiya mənbəyi, informasiya massivi, informasiyanın köhnəlməsi, informasiyanın giriş-çıxış qurğuları, informasiya prosesi, informasiyanın xassələri, informasiyanın səpələnməsi, informasiyanın forma çeviriciləri, informasiya proseslərinin avtomatlaşdırılması, informasiya təhlili, informasiya tələbatı, informasiya tələbatçısı, informasiya təminatı, informasiya fəaliyyəti, informasiya xidməti, informasiya şəbəkəsi və s.

İnformatika terminologiyasının müəyyən bir qismini riyazi təminat və tətbiqi proqramlarla bağlı terminoloji vahidlər təşkil edir. İnformatika termini kimi «riyazi təminat» elektron hesablama maşınının məntiqi və riyazi imkanlarını xarakterizə edən, tətbiq edilmiş, yaxud tətbiqə hazır olan aparat, mikroproqram və proqram vasitələri əsasında reallaşdırılan alqoritmlər kompleksidir [8, 133].

Bu komplekslə əlaqədar Azərbaycan dilində bir çox terminoloji birləşmələr yaradılmışdır. Məsələn, *riyazi aparat*, riyazi dilçilik, riyazi modelləşdirmə, riyazi proqramlaşdırma, riyazi məntiq, *riyazi model* və s.

Dilimizdə tətbiqi proqram anlayışı ilə əlaqədar da terminoloji ifadələrə rast gəlirik: *tətbiqi dilçilik*, şifahi nitqin avtomatik sintezi, informasiya axtarışı dilləri, tezlik lüğətləri, tezaurusların yaradılması, avtomatik referatlaşdırma, tətbiqi proqramlar paketi, tətbiqi proqramlaşma, tətbiqi proqramların tərtibi, tətbiqi proqramların sazlandırılması, *tətbiqi proqramçı* və s.

Azərbaycan dilində informatika terminologiyasının anlayışları sırasında *biliklər bazaları* və *ekspert sistemləri* ilə əlaqədar terminoloji təbəqə də əsas yer tutur. Məsələn, *ekspert*, ekspert sistemi, bilik bazaları, verilənlərin bazası, nəticə çıxarma mexanizmi, süni intellekt sistemi, verilənlər bazasının «açarı» və s.

Texniki vasitələrlə bağlı terminoloji vahidlər: *texniki vasitələr*, texniki ədəbiyyat, texniki-iqtisadi informasiya klassifikatorları, texniki informasiya, texniki informasiya vərəqəsi, texniki kitabxana, texniki layihə, texniki tapşırıq, texniki təminat, *texniki şərt* və s.

Əməliyyat sistemləri hesablama sisteminin aparat ehtiyatlarının idarə edilməsini, proqram proseslərinin aparat vasitələri ilə, digər proseslərlə və istifadəçilərlə qarşılıqlı əlaqələrini təmin edən proqram vasitələrinin məcmusudur. Bu sistem bir sıra funksiyaları yerinə yetirir: yaddaşın, giriş-çıxış əməliyyatlarının, fayl sisteminin və proseslərin qarşılıqlı təsirinin idarə edilməsi, proseslərin dispetçerləşdirilməsi, ehtiyatların qorunması, əmr dilinin emalı [4, 60-61].

Əməliyyat sistemləri ilə bağlı terminoloji vahidlər: *əməliyyat bloku*, əməliyyat gücləndiricisi, əməliyyatların idarə edilməsi, əməliyyat mühiti, əməliyyat sahəsi, əməliyyat sistemi və s. termin birləşmələri qeyd edilən anlayışları ifadə edir [4].

İnformatika kibernetika elmi ilə sıx şəkildə bağlıdır. Təbii ki, həmin elmin əlaqədar anlayış və terminləri informatikada da istifadə edilir.

İnformasiyanın verilməsini, alınmasını, çevrilməsini və idarə edilməsini öyrənən kibernetikanın sistemləri ilə bağlı mühüm terminoloji vahidlər Azərbaycan dilinin elmi-texniki üslubunu zənginləşdirmişdir. Kibernetika sistemləri ilə bağlı formalaşmış terminoloji vahidləri 4 qrupa ayıra bilərik:

1. Texniki və nəzəri kibernetikanın sahələrini əhatə edən terminoloji vahidlər: *avtomatika*, *avtomatlar nəzəriyyəsi* (kibernetikanın informasiyanın çevrilməsi, proseslərini icra edən sistemlərin – bioloji, texniki, proqramlar, idarəetmə sistemləri, riyazi modelləşdirilməsini və s. öyrənən sahəsi), avtomatlaşdırma, *verilənlərin ötürülməsi* (elektroabitənin və kibernetikanın verilənlərin ötürülməsi məsələlərini öyrənən sahəsi); *diskret çeviricilər nəzəriyyəsi* (nəzəri kibernetikanın sahəsi).

İnformatika *riyaziyyat* elmi ilə sıx şəkildə bağlıdır. Şübhəsiz, riyaziyyatla bağlı anlayış və terminoloji vahidlərdən bu elmin inkişafında istifadə olunur. Məsələn, *riyazi aparat*, riyazi dilçilik, riyazi modelləşdirmə, riyazi proqramlaşdırma, riyazi təminat və s.

İnformatikanın birbaşa əlaqədar olduğu elmlərdən biri də insan fəaliyyətinin müxtəlif sahələrində riyazi hesablamaları və informasiyanın emalı proseslərini avtomatlaşdıran texniki vasitələrin layihələşdirilməsini, qurulmasını, tətbiqi və istismarı prinsiplərini öyrənən elm və texnika sahəsi olan *hesablama texnikasıdır*. Bu elmin də anlayış və terminlərindən informatikada geniş şəkildə istifadə olunur. Məsələn, *hesablama alqoritm*i, hesablama qurğusu, hesab əməlləri, hesablama kompleksi, he-

sablama gücü, hesablama maşını, hesablama mərkəzi, hesablama mərkəzləri şəbəkəsi, hesablama sistemi, hesablama sisteminin arxitekturası, hesablama texnikası vasitələri, hesablama texnikası və s.

İnformatika kitabxanaçılıq, kitabşünaslıq elmi ilə və onun təsvirçilik sahələri ilə əlaqədar olduğu üçün həmin sahə anlayışları ilə bağlı terminlər də işlədilir: *kitab*, kitabsaxlayıcı, kitabxana proseslərinin avtomatlaşdırılması, kitabxana proseslərinin mexanikləşdirilməsi, «kitabxana» funksiyası, kitabşünaslıq, bibliografik vasitə, ədəbiyyat göstəricisi, dövrü nəşrlərin bibliografiyası və s.

İnformatika cəmiyyətdə bibliografik informasiyanın verilməsini təmin edən elmi təcrübi fəaliyyət sahələri – bibliografiya işi, bibliografiyaşünaslıq, bibliografik kadrların hazırlanması və idarəetmə işləri ilə bağlı terminoloji vahidləri də özündə birləşdirir. Həmin terminologiya ilə tanış olaq: *bibliografiya*, bibliografiyaşünaslıq, bibliografik arayış, bibliografik axtarış, bibliografik icmal, bibliografik yazı, bibliografik informasiya, bibliografik informasiya xidməti, bibliografik istinad, bibliografik istinad göstəricisi, *bibliografik təsvir*, kataloq, kataloqlaşdırılmış fayl, kataloqlaşdırma və s.

İnformatika əlaqədar olduğu bilik sahələrindən anlayış-terminlər almaqla öz əhatə dairəsini genişləndirmişdir. Məsələn: patentsünaslıq (ixtiraçılıq fəaliyyətinin nəzəri, metodiki və təcrübi əsaslarını, texniki, hüquqi və iqtisadi təşkili öyrənən bilik sahəsi); *bibliografiyaşünaslıq* (bibliografik informasiyanın quruluşunu və xassələrini, onun yaradılması və istifadəsi proseslərinin qanunauyğunluqlarını öyrənən ictimai elm); *kitabşünaslıq* (çap əsərlərini, onların yaradılması, yayılması və istifadəsi proseslərini, həmçinin göstərilən prosesləri icra edən mədəniyyət və xalq təsərrüfatı sahələrini öyrənən yaxın və sıx əlaqələnmiş nisbi müstəqil elm sahəsi); *texnotronika* (istehsal proseslərinin və texnologiyalarının avtomatlaşdırılmasında, həmçinin insanın bilavasitə iştirakı olmadan texnologiyaların tənzim edilməsində EHM-lərdən istifadəni öyrənən texniki elm).

İnformatika terminlərinin böyük bir hissəsi informasiya işləri ilə məşğul olan *avtomatlaşdırılmış sistemlərin, maşın və qurğuların, sənədlərin adlarından* ibarətdir. Bu adları belə qruplaşdırmaq olar:

1. Avtomatlaşdırılmış sistemlərin adları: avtomatlaşdırılmış inteqral kitabxana-bibliografiya, avtomatlaşdırılmış elmi-texniki informasiya sistemi, avtomatlaşdırılmış informasiya axtarışları sistemi, avtomatlaşdırılmış kitabxana – informatika sistemi, avtomatlaşdırılmış sistem, avtomatlaşdırılmış soraq-informasiya sistemi və s.

2. Maşın və qurğuların adları: avtomatik yük maşını, avtomatik çap qurğusu, akselerator, akustik modem, analoq displeyi, axtarış qurğusu, başcıq, bufer, bufer yaddaşı, qoloqrafik yaddaş qurğusu, qeyri-fəal yaddaş qurğusu, qrafik-qeydedici qurğu, qrafikçəkən, qrup adapteri, qurğu tipi, daxiledici qurğu, informasiyanın daxiledici-xaricedici qurğuları, demodifikator, deşifrator, dialoq qurğusu, diskaparıcı qurğu və s.

3. Sənədlərin adları: alqoritmlər «kitabxanası» (alqoritmlərin məcmusunu, yaxud onların müəyyən hissələrini və istifadə qaydalarını əks etdirən sənədlər), audal sənəd (fonetika yazılarını mühafizə edən və informasiyanı səs (musiqi) dalğaları ilə verilməsini təmin edən sənəd); qrafiki sənəd (qrafiki informasiya, deponizə edilən sənəd, dərc edilməyən sənəd) və s. internet resursları ilə bağlı terminoloji ifadələr.

Beləliklə, Azərbaycan dilinin terminoloji leksikasının ən layını informatikaya aid olan termin, termin birləşmələr və ixtisaslar təşkil edir. Bu cür terminlərin formalaşmasına elmi əsası və qanunauyğunluğu vardır.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Abbasov Ə.M., Əliyeva F.Ə., Əliyev Ə.Ə., Əliquliyev R.M., Əhmədov F.V. İnformatika, telekommunikasiya, radioelektronika üzrə ingiliscə-rusca-azərbaycanca terminoloji lüğət. Bakı, Elm, 2003, 148 s.
2. Adilov V. Termin və ümumişlək söz. Terminologiya məsələləri. Bakı, Elm, 1990, s. 10-15.
3. Azərbaycan dialektoloji lüğəti. I cild, A-1, 1999, 374 s.
4. Budaqov R.A. Dilçiliyə dair очерklər. Bakı, 1956, 206 s.

5. Bəşirova A. Məişət sözlərinin elmi-texniki terminlərə çevrilməsi. Terminologiya məsələləri. Bakı, Elm, 1987, s. 58-62.
6. Bəşirova A.Q. Azərbaycan dilində texniki termin yaradıcılığı. Bakı, API nəşri, 1993, 122 s.
7. Qasimov M.Ş. Azərbaycan dili terminologiyasının əsasları. Bakı, Elm, 1973, 186 s.
8. Qurbanov A.M. Azərbaycan terminologiyasının müasir vəziyyəti və qarşıda duran vəzifələr. ATP, Bakı, 1988, s. 3-5.

S.Mirzayeva

**Information examination of
the information and dialogue**

Summary

The article is dedicated in the lexicosemantic analysis of the informational terminology in the Azerbaijani language. The informational terms used in Azerbaijani has been for the first time studied from linguistic point of view in this research work.

Informatics has enlarged the concept of its own identity, which is related to it. Patterns: patent research (theoretical, methodological and practical basis of research work, technical, legal and economical organization of educational space); bibliography (public, learning and structuring of bibliographic information, creation and exploitation); the study of literature, the study of literature, the creation and use of culture, and also the culture and folklore that are being implemented in accordance with the process); technotronic (technician, use of EHM in technology of manufacturing processes and technologies, the use of technology without the use of people).

Taksim obraz, naibolekyye terminological lexicon of Azerbaijani language, terminology, terminology and specificity related to informatics. Formulation of such terminology has scientific origin and legality.

In the article, a lot of materials are used to investigate the informational terms in Azerbaijani and this helps too throw light upon the specific features of the term building.

Keywords: informatics, algorithm, base, term

С.Мирзоева

**Информационная экспертиза
информации и общения**

Резюме

В статье в лингвистическом аспекте на большом фактическом материале осуществлено тщательное исследование лексической семантики азербайджанских терминов информатики. В результате лексико-семантического анализа этих терминов выявлены специфические особенности терминотворчества в данной отрасли науки.

Информатика расширила сферу своего понимания из области знаний, в которой она связана. Например: патентные исследования (теоретические, методические и практические основы изобретательской деятельности, техническая, юридическая и экономическая организация учебного пространства); библиография (обществоведение, изучение структуры и свойств библиографической информации, закономерностей ее создания и эксплуатации);

близкая и тесно связанная относительно независимая наука, изучающая области литературы, их создание, распространение и использование, а также области культуры и фольклора, которые осуществляют соответствующие процессы); technotronic (техник, изучающий использование ЕНМ в технологии производственных процессов и технологий, регулирование технологий без использования людей).

Таким образом, наиболее важной терминологической лексикой азербайджанского языка является терминология, терминология и специальности, связанные с информатикой. Формирование таких терминов имеет научную основу и законность.

Статья состоит из введения, трёх глав, заключения и списка использованной литературы. В приложении дан словарь терминов, подвергнутых анализу.

Ключевые слова: информатика, алгоритм, база, термин

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 01.04.2019

Çapa qəbul olunma tarixi: 04.04.2019

Filologiya elmləri doktoru, dosent Afət Cəfərova tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur.